

L a t w e e f c h u A w i s e s.

Nr. 50. Zettortdeena 10tâ Dezember 1836.

• No Ehdoleš.

Scho wirrakstu lassijis, warretu mums, kas Ehdoleš, scho to pahrmest, un fazzicht: „woi tad no Ehdoleš arri kas teizams? Xihds schim tik no schahdahm tahdahm teefas fluddinaſchwanahm ween to dabbuja sinnaht, ka Ehdole arr irraid pafaulê; bet zitti augli no turrenes ilgi naw redseti. — Warr buht, ka pawahjſch tas semmes gabbals!“

Mehs atkal atbildam, fazzidami: ne rahjeeteš wiſs ar mums, miſhlee! Naw wiſs ſmahdejams ſchis semmes gabbals! Mehš tik tahdi kau-nigi, un mums bail, ka, ja nu teizam, kas Deewam par gohdu buhtu jateiz, ne zeltohs kahds nekahds, fazzidams: „Zif tas tad nu irr prett to, ko mehš mahlam un darram?“

Warr buht gan, ka tas ne zif naw, ko mehš ſchahdeem baggateem ſinnam preeſchâ zelt; bet ne mehš warram, ne mehš gribbain tahdeem lihds eet, ſinnadami, ka ne wiſs irr ſeltz, kas ka ſeltz iſſkattahs.

Turklaht mehš scho brihdi ne tik ne drihktam rahditees, gehrbuſchees brangâs glihtuma drehbês; mums taggadin, ta ſaktoht, jaeleen maisâ, janomettahs pelndâs, un jaſchehlojahs. Jo muhſu behrnu-mahzitajs, Chriſtian Nathing, 35 gaddus wezs, nu tik — 21mâ November — irr nomirris.

Kahds ſchis mums bijis, tas, kas ſim, wiſſlabbat nahks gaiswâ no ſcheem wahrdeem, ko ſchodeen, eekam ſawu behrnu-gannu apraklam, muhſu ſkohlâs nammâ dſirdeja, probti:

„Ko juhs weenam no ſcheem manneem wiſſmaſakeem brableem darrijuschi, ſakka tas Kungs, to juhs mannim eſſat darrijuschi.“ — Gan ne buhs neweens no mums wiſſeem, kam ſchee

wahrdi, ſchinnit weetâ, tuwu klaht pee muhſu mihta aiſmigguſcha behrnu-mahzitaja, ne buhtu rumnati pehz wiinna prahta. Jo daſchu deenu — ko es ſakku: daſchu deenu? — ſawus 14 gaddus ſlawehts Nathing ſchinnit weetâ irr tur-rejees, ir gohdigi, ir katru reiſt neapnizzigi darris pehz Kunga wahrda: „Laideet tohs behrnius pee mannim nahkt, un ne leedſeet teem! jo tahdeem ta Deewa walſtiba peederr!“

Kâ daſcha prahta-gaiſmas dſirſtſtele ſcheitan buhs, un teeſcham irr mettufees! Kâ daſch mahnu-tizzibas kohks, kas tumſchu lauſchu beesâ meſchâ leels bija iſaudſis, ſcheitan pee muhſu Nathing, ſcha prahta gaiſmas un ſkaidras, ne-apmahnitâs tizzibas miſhlotaja, buhs un teeſcham irr atraddis to aſſizehrtamu zirwi! Kâ daſchu labbu un pilnigu to kriſtigu ſweeſchu graudu muhſu ſkohlmeiſters buhs un teeſcham irraid eelizzis eekſch ſchihſ draudſes jaunekku ſirdin, kur ſchi labba ſehkla ta ſwehta Deewa wahrda woi nu tik dihgſt, jeb ir jaw aug, un daſchâ weetâ jaw ſeedds ſtahw un anglus neſſ!

Ne fenn, kad es winnu apmekleju, wiſſſch palikke ſuprâ ſtrahdaſchanâ, ſtahdoht eekſch ta winnam cerahdita wiſna kalna. Es toreis zer-reju, winnam bija zellu ſataiſht tam ſwehtam Deewa wahrdam, ir ſcho gaddu, un daſchu zittu gaddu. — Un tu, ak firmâis tehws! kas tu eſſi weens no Ehdoleš ſuhru-afmineem, ſakki, woi tu arri ne zerreſi, winnam, ſchim tawam miſhlam dehlam, bija pawaddiht terwi us dſeſtru ſappu? — Bet nu tik juhs, nabbagi ſchehlojami ſehrdeeni un bahſini, un tu, ak raudadama wiinna mahte, ka juhs ne buhſeet zerrejuſchi, winnam wehl ilgus gaddus bija palikt, kas wiſſſch teeſcham bija — maiſes tehws, pahrtikkuma gahdatais?

Bet „Deewa zelli ne irr muhsu zelli, un muhsu dohmas ne irr Deewa dohmas.“ Tas Kungs wiffu Kungu sibtijis farwu kalponi — to nahwi, lifke mahjās aizinacht to, furra meefas mehš taggadin paglabbasim.

Zilweks, 35 gaddus wezs, tà fà muhsu mih-lais Nathing, gan tabds tik puffmuhscha wihrs, un stahw paschà fallumà. Tabdam, tà fà mehš dohmajam, tabt, tabt wehl wiinna walfars. „Bet es sinnu,“ fakka tas Kungs, „lahdas dohmas es pahr jnms dohmaju — dohmas ta meera, un ne ta launuma.“ — un taisiiba arri buhs, lai irr buht, fa mehš taggadin to wehl ne saprobtam: dohmas ta meera un ne ta launuma tas Kungs irr dohmajis gan pahr mums, gan arridsan pahr to, fas — tà fà mums schkeetahs — us plauschanu wehl ne bija gattawš. Kad kweeschu wahrya greeschama, to mehš sinnam gan; bet kad paschu plahweju semmes-dsihwiba irr noylaujama, kurfch to nolems bes ta plauschanas kunga?

Schis plauschanas Kungs tab nu taggadin scho wahrdu irr runnajiš: „Gan irr dsihwohts semmes wirfù! ak tu gohdigs un nstizzigs kalps! Tu effi pee masuma un pa to ihfu brihdi ustizzigs bijis, es terwi eezelfchu pahr daudi; de-eij tawa Kunga preekà! — Tad nu sawa Kunga preekà, mihlehts Nathing irr eegahjis, tai preekà ta labba gamma, furra jehrinus tas irr waddijis us sahlainahm gannibahm un pee to palehnu uhdeni ta swehta Deewa wahrda.

Gan mehš stahwam eeffch dohmahm, eeffch skummigahm dohmahm, un muhsu azzis naw bes affarahm, redsoht, kad muhsu draugs staiga nahwes ehmas eeleija; bet apdohmajohht, fa winnam tas preezas bifferis taggadin papilnam irr peeleets, un fa labbums un schehlastiba eet winnam pakkal, un fa winsch waliks ta Kunga waliti weenumehr — to wiffu apdohmajohht, firdi pamafistia rohdahs meers, un muhsu prahts — dohdahs aufschuw, fur tas meera Tehws, fur tas gaisnas Tehws, kad wiffapfahrt nakts. Un tad itt fà no tahlenes to laugfcham zelschanas swaigini eeraudsidami fak-

kam: „Tu ganz wahr teem, fas weentulibà! Tu behdulifchu Tehwmeetis! Gan pabeigs Lawa mihlestiba, fo mihligs tehws irr usfahjis: to atraitni, tohs bahrinus, Tehws, waddifi fà Lawejus!“ Amen.

S a u l e.

(Skattees Nr. 49.)

(Beigums.)

Sauls ugguntinisch un fultums ne ween pahr wiffu semmes wirfu isplefchahs, bet arri wiff-dsitakòs semmes dsitunnòs speeschahs; wiinna selta graudinus dsitkà semmes flehpt dsendina, un dahrgeem afmineem spohschumu, glihtumu un kohfchu pehrwi dohd. Ir wahrdu faktoht, faule padarra wiffu semmi jauku un augligu, zilwekus baggatus un preezigus, lohpus un stahdus spingtus, wesselus un jautrus. Kohfcha un pateefa ta apraktischana, fo Sibraks farwà gudribas grahmatà 43, 3. 5. dohd: „Tafaulè,“ fakka Sibraks, „kad ta tohp usraudsità, stahsta ar farwu uslehtfchanu, fa ta irr weens brihnischkigs taisijums, weens darbs ta wiffaugstaka. Deenas widdi kalte ta to semmi, un fas warr preekfch wiinnas karstuma pastahweht? Wiinna puhfch farwu eekarfeschanu tà fà zeplis, trihsfahrtingi ta faule eededsina tohs kalnis, uggunigus twaifus puhfdama, un kad ta ar farwu spohschumu spihd, tad ta tahs azzis aptumfcho. Leels Kungs irr tas, fas wiinnu irr darrijis, un fas ar farweem wahrdeem wiinnu steids tik ahtri tezzeht.“ Ne terwin mihla faule! ne terwin ween pateizam par wiffu scho baggatiibu, jaukumu un swehtibu, bet tarwam un muhsu spehzigam un scheligam radditajam, fas terwi mums un zitteem dewis! Farwu labbumu mannidami un teifdami, mehš firdis un rohfàs pateifdami us Deewu pazekam, kam ween gohds, flawa un pateiziba no wiffseem pafaules eedfihwotajeam peenahfahs. Un to grihham darriht, zeekfahrt terwi redsam, zeekfahrt no tawas gaismas, no tawa fultuma eepreezinati tohpam. Saule ta walbineeze muhsu pafaules ehfas heb to swaigtau fas apfahrt wiinnas greeschahs, un

Kurrahin ta gaisinu un fiktumu dohd. Winna patti paschā widdū stahwedama tikkai apfahrt fewis apgreeschahs, bet tahs zittas, prohti masais aufeklis & mercurius, leelais aufeklis & wenus, muhsu semmes lohde & ar sawu mehnesi C, farkana swaigsne & mars, silla swaigsne U jupiter ar sawahin 4 mehnesim, bahla swaigsne H saturns ar sawahin 7 mehnesim, un tahla swaigsne J uranus ar 2 mehnesim apfahrt winnas greeschahs; tas irr pawissam 21, prohti 7 gabju swaigsnes un 14 mehnesis. Tahs gabju swaigsnes eet apfahrt faules, un tahs mehnesis eet apfahrt tahin gabju swaigsnehm un lihds ar tahin apfahrt faules, zitta ahtraki, zitta gauschaki, pehz winnas tahluma jeb klahnuma no faules. Wezzi swaigsnu = skattitaji to mehroschanu tahs faules leeluma un tahluma, ka prohtams wissai masu darriuschi; ta zitti dohmajuschi ka faule 140, zitti 163, zitti jaunaki dewia simts tuhkstosch reis leelaka effoti ne ka muhsu semmes lohde, bet jauni swaigsnu skattitaji atradde, ka tas newaid par dauds ja fakkam, ka winna weena millione, tas irr tuhkstosch reis tuhkstosch leelaka ne ka muhsu semmes lohde, ta ka no faules tuhkstosch reis tuhkstoschas tahdas lohdes warretu istaifht, ka muhsu semmes lohde. Tapat arri pee isrehkenaschanas tahs faules tahluma no semmes, wezzi swaigsnu = skattitaji dauds maldijuschees un to paschu wissai masu nehmuschi. Bet ar kahdu mehru tahdu brihnum leelu tahlumu gan warr ismehroht? Kad sche ar pehdahm, assim jeb juhdschm gribbetu mehroht, tad besgalla leels skaitlis isnahktu; tapehz leelaks mehros tohp neufs, un tas irr tas pusszaurinehrs muhsu semmes lohdes, jeb 860 juhdses, (jeb ta puss dalka no 1720 juhdschm, jo tik leels tas zaurinehrs muhsu semmes lohdes irraid) kad scho leelu mehru no 860 juhdschm 34000 reis wairo, tad faules tahlums no semmes irr ismehrohts. Tas irr ta faprotams, ta faule tik tahla no mums, ka wissa muhsu semmes lohde 17000 resna irraid; jeb ja 17000 tahdas lohdes ka muhsu semme tohpā sakrautu, tad tahs lihds faules pasneegt. Kad scho tahlumu par juhdschm gribb taifht, tad wajag to skaitlu 17000 ar 1720 wairoht, tad

isnakt 29'240000 (biwidesimts dewia milliones divi simts tschetredesimts tuhkstoschas) juhdses; tas irr brihnum leels skaitlis, kas gan ahtri isfazihts, bet ne tik lehti faprotams ka schein rahdaks. Kad fuggis, kas isdeenas 50 juhdses skreen, tur warretu nobraukt, tad 1600 gaddus no muhsu semmes lohdes lihds faules buhtu jassreen. — Bet ne dohmajeet, mihli lassitaji! ka es juns neekus teizu; ne dohmajeet, ka to warr ismehroht? kas tur bijis? ka to warr simnakt, zif leela jeb zif tahli faule? — Ur labbeem un taifneem mehneeku rihskeem tas weegla leeta, tahlumus un leelumus nomehroht. Kad no leela tahluma kahdu basnizas tohrni tikkai ar azzim warr pasneegt, tad us weetu stahwedams, ne ween to augstumu bet arridian to tahlumu ta tohrna pehz assim, pehdahm jeb tulkeem, tik taifni warr ismehroht un isrehkeneht, ka ne par tulli leelaka jeb maggaka isfriht. Ta warr zilweku gudriba un samanniba neween wissu scho semmi un kas semmes wissu irr aplampf un pahrsneegt, bet arri augsti jo augsti paschā debbes ehka, pahr faules un zittahm stahwu swaigsnehm, us dauds tuhkstoschahm millionehm juhdschm, un kur aqs ne sneeds, tur ar labbahm tahluma glahschm warr skattihht, tohs eeraudsiht, apluhfoht un winnu leelumu, tahlumu un gabjumu isrehkeneht. Tas irr zilweka gohds, ta irr winna augstaka kahrta un winna wirsrohta pahr wisseem zitteem semmes-raddijuneem. Tai gan dauds zitti lohpi semmes wissu, ilgaki dsihwo, leelaki, stipraki, schiglaki irr ne ka zilweks; tomehr zilweks ar sawu gudribas spehku wissus winu, wissus uswarr un pahr wisseem walda. Medsi un manni scho taru gohdu, taru augstaku kahrta, gudrais prahhtigs zilweks! tu effi tas augstakais, tas labbakais stary wisseem schein tuhkstosch reis tuhkstoscheem, tas kungs tahs raddibas, Deewa behrs, Deewa gihmis; zeeni un gohda scho taru augstu kahrta, tohpi jo deenas jo wairak taru debbes Tehwam lihdsigs, mahzees sawu prahtu zillaht, mahzees Deewu un winna darbus atsiht, mihleht un ta wallaht, ka tu zaur to jo deenas jo gudraks tohpi. Tad taru lab-

Flahschana redsami augš un wairosees, tad tu redsefi un mannifi, ka Deews tew allasch klastu; ka winsch ka Tehws par tewim gabda un tew wiffu to baggatigi dohd un dahwina, kas pee garrigas un meefigas pee laizigas un muhschigas labklastschanas wajaga. Un fauliti redsedams jeb winnas spohschumu un filtumu mannidams, dohna un luhdsees:

Lai prahts irr spohsch un gaisch ka tu,
Lai firds irr fildita ar karstu nihibu. —

Teefas fluddinaschanaš.

No krohna Sarkanas muischas (Rothhof) pagasta teefas teek wiffi parradu deweji ta nomirruscha fainneeka Mas-swehtinu Andreij un wianna seewas Dhrtes no Wentespils pilektingu laudim, ta nomirruscha Lizenta fainneeka Ehrmann Andreja, un Gurrin Mahrstina, tahs nomirruschas atraitnes Unnes no Sarkanas muischas Lohdes mahjahn, un ta fainneeka Regge-Dannan Walt, kas sawas mahjas nesphezibas deht atdewis, un pahr kurreu mantahn konkurse spreesta, usaizinati, ar sawahn prassischahnahm lihds 8ta Janwar 1837 schein peeteiftees, jo

weshal neweens wairs ne taps klastihs. La arri teem, kas peeminneteem laudim to parrada buhtu, buhs schein peeteiftees un sawus parrabus aismakfah, zittadi winneem dubbulti fani parradi buhs jaatlihdina.

Sarkanas muischas pagasta teefa, 30ta Oktober 1836.

(L. G.) ††† Janne Jansohn, peeschbetais.
(Nr. 138.) Dr. Etavenhagen, pagasta teefas ftrihweris.

Peeteiftees pagasta teefas taps 15ta Janwar 1837 tas pee nomirruscha Skehdes fainneeka Wezzpreedenu Ehrmann Kleppera par 90 subr. rubbuteem cekihlahs un neidnents sudrabs uhturup pahrdohs.

Skehde, 2tra Dezember 1836.
(L. G.) ††† Ehrmann Lufschewig, peeschbetais.
(Nr. 56.) G. Schneider, pagasta teefas ftrihweris.

Zitta fluddinaschana.

Dohbeles sudmalla irr no nahloscheem Jahneem us arrenti dabujama. Kam patiktu scho sudmally us arrenti nemt, lai 12ta un 15ta Dezember f. g. pee Dohbeles pagasta teefas peeteizahs.

Dohbele, 19ta November 1836.
Muischas waldischana.

Naudas, labbibas un prezzu firgus us plazzi. Ribga tanni 30ta November 1836.

	Sudraba naudā.			Sudraba naudā.	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 58½ kap. papihru naudās gelbeja	1	—	1 pohds fannepu . . . tappe makfahs ar	—	80
5 — papihru naudās . . . —	1	38	1 — linnu labbakas surtes — —	2	—
1 jauns dahlderis . . . —	1	32	1 — — flittakas surtes — —	1	80
1 puhrs rudsu . . . tappe makfahs ar	1	25	1 — tabaka . . . — —	—	65
1 — kweeschu . . . — —	2	—	1 — dselses . . . — —	—	65
1 — meeschu . . . — —	1	10	1 — sweesta . . . — —	2	—
1 — meeschu = putrainu — —	1	50	1 muzzā filku, preeschu muzzā — —	6	75
1 — aufu . . . — —	—	75	1 — — wihkschmu muzzā — —	7	—
1 — kweeschu = miltu — —	2	25	1 — sarkanas fahls . . . — —	6	—
1 — bibdeletu rudsu = miltu — —	1	60	1 — rupjas leddainas fahls — —	5	—
1 — rupju rudsu = miltu — —	1	25	1 — rupjas baltas fahls — —	4	50
1 — firnu . . . — —	1	60	1 — smalkas fahls . . . — —	4	30
1 — linnu = sehklas . . . — —	3	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un warra nauda stahw ar papihres naudu weena makfa.		
1 — fannepu = sehklas . . . — —	1	50			
1 — kimmenu . . . — —	5	—			

B r i h w d r i e k e h t.

No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses: Hofraht von Trauschweig, grahur. pahrluhfotais.